

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

VII. De restitutione bonorum Ecclesiasticorum; speciatim propter beneficia
inualidè acquisita, priuationem beneficij; neglectam residentiam,
pluralitatem beneficiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

Secus est, si ex mutuo consensu, alter alteri suam obligationem condonet, ex communi apud citatos; aut si infamantem infamet per modum iustæ defensionis, cum alia via non suppetit; quod licitum esse docent Sotus, Salon, Bannes, Lessius locis citatis; ita nimirum ut non obijciatur falsum, aut quoduis occultum crimen; sed tale, quo infamia retundatur & aboleatur, infamantis fide eleuata.

Item ex probabili, si alius te æqualiter infamauerit, quem noris nolle tibi famam restituere, iuxta illud; *Frangenti fidem* &c. ut post Adrianum, Sorum, Anglem, Toletum docet Lessius n. 133.

Quæritur II. An & quo modo honor læsus sit restituendus.

156 Respondetur; cum honor sit verum aliquod bonum hominis, omnino restituendus est; etiam si omnino priuatum & secretè sit læsus, ex certa & communi: idque siue læsus sit per subtractionem debiti honoris, cum quodam tamen interpretatiuo contemptu alterius: quo casu, quæsitæ occasione, ipse honor iniuste detractus læso exhibendus est; siue per apertam contumeliam verbis aut factis irrogatam: quo casu, spectata quidem ipsa rei natura, conuenientissime restituatur honor petitione veniæ: quæ proinde inter personas æquales, & ab inferioribus erga superiores regulariter adhibenda est, ut habet communis. iuxta illud Marth. 5. v. 24. *vade prius reconciliari fratri tuo* &c. & S. Augustinum in regula: *Frater qui non vult petere veniam, aut non ex animo petit sine causa est in Monasterio, etiam si inde non eiiciatur.*

157 Attamen in particularibus casibus, pro varietate personarum & rerum, fieri potest, ut ea sola quandoque non sufficiat, ut si quis virum nobilem aut honestum alapa aut baculo percusserit, ut notant Angles, Aragonius, Couarruias lib. 2. lib. 2. variarum cap. 10. n. 5. Azor lib. 5. cap. 3. Lessius cap. 11. dub. 27. qui tamen addit, moribus gentium receptum esse, ut ante sententiam Iudicis, non teneatur quis maiorem satisfactionem exhibere, quam humilem veniæ petitionem, cum signis doloris.

158 Aliquando fieri potest, ut veniæ petitio nec sit necessaria quidem, quia Patens, Princeps, Prælati, vel Superior, tenentur quidem ad satisfaciendum aliquo modo subdito pro contumeliosa iniuria irrogata, aut exhibendo honorem, aut laudando culpamque agnoscendo; sed ad petendam ab eo veniam communiter non tenentur, ut habet communis ex citata regula Augustini.

Imò quoties honor alia via sufficienter restituitur, non est cur determinatus ille restitutionis modus necessario sit adhibendus, ut recte Aragonius, Lessius, Azor cit. q. 1. Quia in re pius vir & prudens arbitrabitur. Atque ita conciliari possunt Sotus lib. 4. de iustitia. q. 6. a. 3. ad 5. Salon controuersia 4. Syluester V. *Contumelia* q. 4. Carbo q. 52. qui simpliciter docent, petendam veniam, & Caietanus q. 62. a. 3. Petrus Nauarrus n. 76. qui negant.

159 Quamuis autem etiam honoris restitutio condonari possit, prout de fama dictum ex communi, quicquid Caietanus neget; non tamen censendum est, eum, qui familiariter cum contumelioso versatur, hoc ipso statim restitutionem condonare; id

enim alijs de causis fieri, & aliquando necessarium esse potest, ut recte notauit Petrus Nauarrus n. 92.

160 Quæres, an etiam pro ipsa præcisè iniuria (secluso omni damno) aliquid restituendum vel satisfaciendum, ante Iudicis sententiam? Respondetur negatiue; restitutio enim non nisi damnum respicit: satisfactio autem pro iniuria proprie pœnalis est, & ex sua natura ab inuito melius exigitur.

Alias sequeretur, furem etiam ante sententiam ad amplius quiddam teneri, quam rei acceptæ restitutionem. Item sequeretur, tanto plus restituendum, quanto maior iniuria in modo lædendi interuenit. Quod tamen contra Sotum merito negat Azor lib. 6. cap. 3. qui dum nihilominus paulo ante alferit, aliquid restituendum pro iniuria accipit iniuriam simul cum damno coniuncto. Quo modo etiam accipiendus Lessius dub. 27. n. 140. & 145. Vid. q. 1. dub. 1. n. 3.

DVBIVM VII.

De restitutione honorum Ecclesiasticorum; speciatim propter Beneficia inualide acquisita; priuationem Beneficij; neglectam residentiam; pluralitatem Beneficiorum.

Ad s. Thomæ 2. 2. q. 62.

161 Quæritur I. An & quid restituendum ab ijs qui beneficia inualide acquisuerunt, utpote in excommunicatione?

161 ASSERTIO I. Beneficium irrita collatione obtinens, tenetur non solum Beneficium resignare, sed etiam fructus perceptos restituere, nisi titulus reuolueretur. Ita ex certa & communi docent Antoninus 3. part. tit. 15. n. 2. Syluester V. *Beneficium* 3. n. 20. Nauarrus cap. 25. n. 114. Lopez 2. part. c. 103. & supponunt Henriquez lib. 13. cap. 3. n. 3. & cap. 14. n. 3. Sa. V. *Beneficium*. Ratio est. Quia talis iniuste ac sine titulo possidet alienum; esto per ignorantiam ita fuerit promotus: nisi forsan iste interim beneficium præscripserit ut inferius dicetur n. 168. & constat ex dictis quæst. 1. dub. 6. num. 92.

162 ASSERTIO II. Si tamen inualide prouisus per se, aut vicarium vtiliter præstitit debitum officium, excusari potest à restitutione fructuum consumptorum in vitæ sustentationem, si pauper est, & potest ex iisdem fructibus impenso labori respondentibus, accedente etiam præsertim Confessarij consilio, accipere, siue retinere ea, quæ strictè sunt necessaria ad vitam; imò & alios fructus suo seruitio respondententes, adque honestam sustentationem pertinentes. Ita ex quadam epijkia priorem assertionem moderantur graves Doctores: Et primum ac secundum docet Angelus V. *Beneficium* numero 44. cum Ostiensi, Syluester V. *Beneficium* 3. numero 20. cum Innocentio, Henriquez lib. 13.

cap. 14. n. 3. & cap. 3. n. 3. citans etiam Antoninum, Gabrielem, Armillam. Idem sentit Lopez locis citatis. Et consentit Nauarrus lib. 1. Consiliorum, consilio 5. de filijs presbyterorum. Tertium peculiariter docent Henriquez & Lopez citati

163 Et procedit assertio, etiamsi quis mala fide acquisierit, & possederit Beneficium; nec excipiunt etiam excommunicatum, de quo infra.

Ratio est. Quia labores in Ecclesiam vtiliter collatos, congruum est, vt Ecclesia pro sua benignitate, in homine præsertim poenitente, non velit esse irremuneratos; quandoquidem etiam Apostolus ad Philipp. v. 18 gaudet, siue per occasionem, siue veritatem, Christus annuncietur. Ergo inualide prouisus, etsi non ratione tituli, tamen certè ratione laborum, ex tacito Ecclesiæ consensu, poterit fructus laboribus respondentes percipere, præsertim Confessario, quasi instar villici, sic pia matris sententiam interpretante.

Etsi Couarruias part. 2. Alma cap. 6. §. 8. n. 7. & Suarez 3. p. tom. 5. d. 13. sec. 1. n. 3. ex his, qui ita inualidè promoti sunt, solum bona fide ministrantibus hunc fauorem concedant.

164 **ASSERTIO III.** Qui verò inualidè prouisus, bona fide fructus percepit, tenetur solum restituere fructus extantes, siue eos, in quibus est factus ditor, salua portione officio peracto respondeat. Ita ex communi Henriquez cit. cap. 3. n. 3. & in simili Sotus lib. 9. de iustitia q. 8. art. 1. ad 3. Ratio sumitur tum ex dictis, tum ex communi doctrina de possessore bonæ fidei tradita dub. 2.

165 **ASSERTIO IV.** Fructus, ob inualidam prouisionem restitutioni obnoxij, pro diuersa eorundem conditione, restituendi sunt vel Ecclesiæ, vel Successori. Ita Nauarrus cap. 25. man. n. 123. Sa citatus. Et iuxta hoc limitandum est, quod dicit Henriquez cit. cap. 3. & 14. vbi absolute asserit, dandos successori; hoc enim, vt rectè notat Nauarrus loc. cit. non procedit de illis fructibus, qui successori de iure non referuantur, sed vel præsentibus accrescunt, vt sunt distributiones; & quoad Canonicos (qui regulariter non habent successorem) ea, quam vocant grossam, siue corpus Canonicatum, vel in alios vsus ex peculiari Ecclesiæ constitutione applicantur.

Iis ergo vniuersim restituendi, ad quos de iure peruenissent, nisi ab iniusto possessore fuissent intercepti, vel quibus iam, ex peculiari dispositione, talis Ecclesiæ, post iniquâ possessione applicantur.

166 **ASSERTIO V.** Cui titulus Beneficij inualide acquisiti reualidatur, potest retinere non solum beneficium, sed etiam fructus male perceptos. Ita Sa, & Henriquez locis cit. citans etiam Syluestrum, Nauarrum. Sed videtur tamen restringenda assertio ex assertione precedente, ad fructus pertinentes ad successorem: nisi quis forte dicat, ipsamet dispensatione subsequente, etiam elapsi temporis inhabilitatem dispensari, quoad fructuum perceptionem: Certè quidem Henriquez & Sa absolute, loquuntur.

167 **ASSERTIO VI.** Inualide promotus potest quidem interim, dum sine mora procurat dispensationem & reualidationem tituli, licite detinere, & tanquam depositarius conseruare fructus Beneficij: sed

ne in vitium intrusionis, adeoque inhabilitatem ad id beneficium Pontifici referuatam incurrat, vel in eo vitio persistat, non potest per se officium beneficium annexum exercere, (nisi forte ad tempus cogat scandali periculum); sed solum per vicarium, ab Episcopo designatum; curando interim, vt, si fieri potest, per Episcopum absoluat ab excommunicatione, & dispensetur in Irregularitate, vt, saltem tanquam alius Sacerdos celebrare interea possit, dum exspectat reualidationem tituli. Ita Henriquez lib. 13. cap. 14. n. 2. citans etiam Antoninum, Tabienam, Armillam, Syluestrum, Medinam. Ratio est. Quia talis non est in mora resignandi vel restituendi; quandoquidem ex causa rationabili differt.

168 Quod si quis alius, præter Episcopum, positum impedimentum auferre possit, ad hunc finem, vt Beneficiarius interim celebrare possit, non est cur hac de causa Episcopus adeatur, vt per se patet.

Qui autem vitium intrusionis incurrit, debet idipsum quoque in literis ad Papam, quibus dispensationem petit exprimere; aut certe alioqui à Papa impetrare habitatem ad tale beneficium; & postea clam ab Ordinario collationem, si hæc ad illum pertinet, petere. Ita Nauarrus cap. 27. manual. numero 194. & lib. 1. Consil. tit. de etate ordin. conf. 2. & a fortiori Syluester V. Beneficium 3. quæst. 18. per cap. Postulasti, de rescriptis. Alias collatio seu dispensatio foret nulla; cum per intrusionis vitium prouisus peculiariter sit inhabilis ad hoc beneficium, quamuis non ad alia.

Quas vero alias ob causas in specie hoc vitium incurrat, videri potest apud Zerulam 1. part. prax. Episc. V. Intrusus. Nauarrus quidem loc. cit. man. ex Felino etiam adfert illum casum, siquis in irregularitate scienter beneficij possessionem accipit. Sed quod admodum certum non est, vt inferius dicitur.

169 Quæres an non etiam alia via possit reualidari titulus, vt per possessionem triennem saltem bonæ fidei, cum titulo colorato, aut per solam amotionem impedimenti, non accedente nouo consensu prouisionis. Respondetur ad primum affirmatiue, iuxta dicta de præscript. quæst. 1. dub. 6. n. 92. vbi vide limitationes.

170 Ad secundum negatiue Respondetur. Requiritur enim noua collatio, aut noua dispensatio, quæ illi æquiualeat; vt ex communi & certa tradunt Syluester V. Beneficium 3. quæstione 19. & 20. Nauarrus Manual. cap. 27. numero 21. Couarruias in caput Alma mater part. 1. §. 7. numero 2. Suarez tom. 5. disput. 13. sect. 1. numero 2. Henriquez lib. 13. cap. 14. numero 1. Ratio est; quia alias nulla adest voluntas collatoris, per quam in talem beneficium conferatur; prima enim ob defectum conditionis irrita fuit; & posterior omnis solum fundatur in valore primæ; cum noua collatio, adeoque etiam reualidatio iure fieri non possit, nisi causa cognita, & perpetua habilitate prouisi. Et confirmat hoc ipsum Couarruias ex cap. Non firmatur, de reg. iur. in 6.

171 Et si nihilominus contrarium probabile censeat Lessius cap. 3. num. 119. cum Sanchez lib. 8. de dispensatione disp. 7. num. 12. post Speculatorem, Innocentium, Ostiensem, Felinum, & alios; additis tamen his limitationibus. 1. ut impedimentum sit occultum. 2. ut id in nullius cedat præiudicium. 3. ut si quis sciens impedimentum acceptauerit collationem, non solum impetret dispensationem illius impedimenti prioris, sed etiam illius, quod incurrat per talem acceptationem, nempe ipsius intrusivis, qua fit inhabilis ad idem beneficium. Refert eandem sententiam Sayrus lib. 2. thesauri cap. 5. num. 33. & pro ea citat etiam Hugolinum, quamvis interim ipse communem sequatur.

Pro qua nota etiam, dispensationem ad revalidandum titulum, seu ipsam tituli revalidationem, generatim ac per se loquendo, ad eum pertinere, ad quem spectat ipsa collatio, ut ex communi docente Nauarrus cap. 27. num. 194. Suarez cit. disp. 13. sect. 1. n. 34. Henriquez cap. 14. n. 2. & 3.

172 **ASSERTIO VII.** Quæ hactenus generatim de inualidè promotis diximus, ex communi sententia, speciatim intelligenda sunt etiam de eo, qui sciens, aut scire debens, se irregularem, suspensum, excommunicatum (maiori excommunicatione) aut interdictum, beneficium accipit. Ita ex communi docent Nauarrus cap. 25. num. 133. Couarruias in cap. Alma mater part. 1. §. 7. Henriquez lib. 13. cap. 3. num. 3. & cap. 3. n. 3. Azor tom. 2. lib. 6. cap. 7. quæst. 2. Sayrus lib. 2. thesauri cap. 2. num. 23. Lessius cit. num. 116. & 20. qui hoc ipsum ferè asserunt etiam de excommunicato occulto, suamque excommunicationem ignorante: etsi cum probabilis ignorantia interuenit, probabile sit, eo casu non esse inualidam collationem, ut ex Nauarro in cap. Fratres de poenit. dist. 5. num. 45. censet Lessius num. 117. quod multo magis dicendum de suspensio & interdicto, licet de irregulari aliud significet Nauarrus cap. 27. num. 194.

173 Probatur assertio ex iure Canonico; nam de excommunicatione id aperte constat ex cap. Postulatus, de Clerico excommunicato; quam proinde, velut certam sententiam fuisse etiam ruerit & explicat Suarez 3. p. tom. 5. disp. 13. sect. 1. n. 2. & 3. De suspensio probant id ex cap. cum dilectus, de consuetudine, cap. Cum inter, de electione, & cap. Cum bonæ, de ætate & æqualitate. De Interdicto ex cap. 1. de postulatione prælatorum. De Irregularitate ex cap. 2. de Clerico pugnante in duello, & canone Studia, dist. 50. quæ tamen Iura ad propositum non sunt liquida, ut mox dicemus.

174 Intelligitur autem assertio de irregulari & suspensio, respectu eius ordinis, aut vsus ordinis, qui ad beneficium requiritur. Vnde etiam ratio sumitur; quia qui inhabilis ad officium, videtur etiam inhabilis ad beneficium, quod datur propter officium.

Minori autem excommunicatione excommunicati est irritanda electio, non ipso iure irrita, ut ex cap. Si celebrat, de Clerico excommunicato, & communi tradit Syluester V. Electio, 1. num. 16. Lessius, Sayrus, & alij, quicquid dixerint Henriquez & glossa.

175 **ASSERTIO VIII.** Nihilominus tamen satis

probabile est, suspensio, irregularis, & interdicti electionem non esse ipso iure irritam, sed irritandam; adeoque has personas non esse inhabiles, sed prohibitas. Ita de suspensione Suarez disp. 26. sect. 3. num. 8. & disp. 27. sect. 1. n. 26. Lessius num. 116. De irregularitate idem Suarez disp. 40. sect. 2. n. 35. Syluester V. Episcopus 4. num. 4. & verbo Excommunicatio 4. num. 4. Lessius n. 120. post alios. De interdicto Suarez num. 35. Lessius num. 116. Ratio generalis est; quia de his personis non satis in iure exprimitur, eas esse inhabiles, aut collationem esse ipso iure irritam: Sunt autem odia restringenda. De qua re plura tomo 4. disp. de poenit. vbi de Clauibus seu censuris agitur.

176 Alioquin procedunt hæc, quæ dixi, de omnibus beneficijs, excepto Summo Pontifice, cuius electionem alioquin legitime factam, nulla irritat inhabilitas, aut impedimentum, nec ex parte electi, nec eligentium, ut iuxta cap. Licet, de electione, & Clementinam, Ne Romani, §. Caterum, ut dictum disp. 1. quæstione 4. dub. 4. & notat Lessius num. 116. addens, in electo Papa cessare excommunicationem per seipsam; quia ad eam potestatem electus, non potest amplius teneri censuris, ab inferioribus, aut paribus illatis.

De dispensatione vero & absolutione, quæ in collatione Beneficiorum à Pontifice præmitti solet ad cautelam, & valet quidem ad effectum præsentem; præterquam si quis per annum inforduerit in excommunicatione; vel etiam in aliquibus casibus, solum per quatuor menses, vide Nauarrum man. cap. 25. num. 74. Couarruias §. 7. num. 2. Henriquez lib. 13. cap. 13. num. 1. & 3. De alijs vero conditionibus ad Beneficia requisitis, particulatim, Azor tomo 2. lib. 6. & Lessius à dub.

177 **Quæritur II.** Quid restituendum ab eo, qui post validam collationem beneficii, inhabilitatem seu priuationem beneficii, seu fructuum beneficii incurrit?

ASSERTIO I. Beneficium, per se loquendo, non perditur per excommunicationem, aut aliam inhabilitatem subsequentem, ac proinde ex hoc capite nihil est restituendum. Ita ex communi & certa Henriquez lib. 13. cap. 56. Suarez cit. tom. 5. disp. 13. sect. 1. num. 1. Sa V. Beneficium. Ratio est, Quia nullo iure hoc exprimitur.

178 **ASSERTIO II.** Quando iure statuitur, ut quis beneficio priuatus sit ipso facto, sine alia mentione, aut declaratione, idque in poenam criminis; tunc etsi quidem talis, cognita causâ, per Iudicis sententiam, à tempore commissi criminis, possit fructibus beneficii spoliari; tamen ante sententiam ipsa beneficii possessione & administratione non spoliatur; nisi forte in casu aliquo particulari id speciatim lex expresserit. Secus si quis non in poenam criminis beneficio priuatur, sed ob defectum conditionis requisitæ. Ita Couarruias in Epitome 4. siue de Sponsalibus part. 2. cap. 6. §. 8. num. 6. & 10. Sotus lib. 1. de iustitia quæst. 6. num. 6. ad vltimum, Henriquez lib. 13. cap. 56. num. 2. & 3. Molina tom. 1. tract. 2. disp. 96. Azor tom. 1. lib. 5. cap. 8. Lessius cap. 29. dub. 8.

post Syluestrum, Angelum, Tabienam, Armillam; etsi Nauarrus cap. 25. n. 118. & Carbo q. 61. de restitutione aliter sentiant.

179 Probatur assertio. Quia odia Iuris sunt restringenda: Ergo quamdiu lex ipsa non exprimit, talem ante Iudicis sententiam debere beneficium resignare, proutis ad hoc non tenebitur. Atqui verba illa; sit ipso iure priuatus, hoc non significant; sed solum ipsius tituli priuationem (iuxta Sotum, Azorium, Lessium citatos; licet hoc ipsum quidam negent) cum qua stare potest possessio & administratio ipsius beneficii, saltem per modum delegationis. Accedit quod leges statuentes poenam, requirentem executionem, non obligant ante sententiam Iudicis; nisi aliud exprimat, ut dictum tom. 2. disp. 5. quest. 6. dub. 4. Denique idem in simili supra disp. 1. quest. 8. dub. 6. ex communi dictum de hæretico, cuius bona fisco sunt obligata.

180 Dixi, *secus si quis non in poenam*, &c. ut si beneficiarius in minoribus existens, post adeptum beneficium, uxorem ducat, aut religionem profiteatur; aut si Parochus institutus, intra annum ad Sacerdotium non promoueatur; & in alijs similibus casibus, in quibus cum aliquis beneficio non excidat in poenam criminis; sed quia hac tacita conditione beneficium accepit, ne aliquid illorum faceret, idcirco plane ante omnem sententiam, beneficium resignandum, & fructus postea percepti restituendi sunt, secundum communem regulam, qua sub conditione datum, non impleta conditione, ipso iure naturali restituendum venit, ut ex communi Nauarrus cap. 21. num. 120. Lopez 2. part. cap. 206. Azor loc. cit. cum glossa in cap. 1. de clericis coniugatis.

181 ASSERTIO III. Similiter etiam quando lex statuit, ut beneficiarius fructus suos non faciat: aut ipso facto fructibus, aut fructuum parte sit priuatus; aut eos ipso facto amittat; aut ab eis ipso facto sit suspensus; probabilius videtur, ante Iudicis sententiam, non esse faciendam restitutionem; nisi aut iure naturæ propter omissa officia facienda sit, aut fortè contrarium lex ipsa apertè declaret, ut de omittente horas suo loco dicitur. Ita Nauarrus cap. 25. num. 121. Henriquez lib. 13. cap. 56. num. 2. & 3. Zerula part. 1. Praxis Episcopalis, V. Priuatio, Azor, Lessius locis citatis; etsi contrarium asserant Carbo quest. 61. de restitutione, & Suarez tom. 5. disp. 13. sect. 1. num. 12.

182 Ratio sumitur ex dictis; nec enim hæc etiam, verba aut apertè significant, aut necessariò inferunt obligationem restitutionis, ante sententiam; quandoquidem potest quis fructus etiam non suos, & tanquam depositarius conseruare, & tanquam vsuarius consumere, domino siue Ecclesia saltem tacitè consentiente; cum & in his rebus vsus à dominio separari posse superius dictum sit quest. 1. dub. 2.

183 ASSERTIO IV. Immo etiam probabilius videtur, nec post sententiam quidem criminis declaratoriam, debere Reum beneficium & administrationem eius deponere, fructusque à tempore criminis perceptos restituere, ante peculiari mandatum & executionem Iudicis. Ita Couarruias de

mattimonio part. 2. cap. 6. §. 8. num. 10. Azor cap. 8. quest. 4. & Lessius loc. cit. post Caietanum, Adrianum, Decium, & consentit Vasquez 1. 2. disp. 170. num. 13. & 14. etsi contrarium generatim asserant Sotus & Valentia in materia de legibus, ac Suarez cit. sect. 2. num. 8. post Abbatem, Felinum, & alios in cap. 1. de constitutionibus.

Ratio colligitur ex dictis; quia nec vllò iure expresse statutum est, ut post sententiam declaratoriam criminis, Reus in conscientia id facere teneatur; nec ipsa etiam talis sententia per se talem executionem exigit. Ad prælatum potius pertinet, ipsam poenam iuris exequi, & bona sic prouisi, quæ in commissum ceciderunt, per expressam sententiam, ac reali executione, Ecclesiæ vindicare, adimendo Reo beneficium vna eum fructibus &c. Cui sententiæ adeo etiam obtemperare Reus tenetur, ut nec retinere quicquam, aut occultare, nec alteri possit dare. Immo si quis alius eiusmodi bona Ecclesiæ obligata possideat, restituere etiam ipse in conscientia tenetur, ut fufius persequitur Couarruias loc. cit.

184 Ex quibus colligitur I. Beneficium excommunicatum, vel suspensum, etiam per hominem, ut & quemuis alium, qui fructuum priuationem ipso iure incurrit, posse nihilominus interim, quamdiu per Iudicis sententiam restitutio ab eo non exigitur, dum absolutionem procurat, percipere fructus, ad suam, & suorum honestam sustentationem necessarios, si alia bona non habeat, ut docet Syluester V. Clericus 4 quest. 24. Nauarrus man. cap. 21. num. 128. cum glossa, Lopez 2. part. c. 97. Sa V. Beneficium. Imò idem licebit, quauis absolutionem non procurat, sed contumax maneat; modo interim horas recitet, & officium Parochi seu beneficii sui vtiliter exequatur; potest enim percipere fructus seruitio respondentes, ut asserit Nauarrus citatus quoque ab Azorio, qui tamen id superius negat: idque etiam verum puto, quamuis bona alia habeat, ut significant Henriquez, & Lessius, & superius in simili de inualide promotò dictum questio 1. assert. 2. n. 62.

185 Quin imò sicut ex probabiliori quam fufè defendit Azor cap. 7. quest. 7. post Victoriam relectione de Indis sect. 1. à num. 14. fauente etiam Syluestro V. Hæresis 1. quest. 8. Couarruias loc. cit. num. 8. hæreticus, non obstante bonorum priuatione, potest ut dictum disp. 1. quest. 8. dub. 6. sua bona alienare, non solum ad necessarios vitæ vsus, sed etiam donando, aut alijs modis, dummodò caueat, ne alteri contrahenti inuito nocumentum sequatur ex contractu, cuius valor non irrevocabiliter firmus, sed quodammodo à subsecuta Iudicis definitione dependens est: ita etiam in proposito idem probabile putarim; quod etiam indicasse videtur Sa, absolute asserens, eum fructibus posse gaudere; idemque significat Lessius citatus. Ratio ex dictis colligitur.

186 Colligitur II. Concubinarium clericum (quem nisi Episcopus sit, iam à Synodo Prouinciali monitus) non esse ipso facto suspensum probabilius est, ex Cõcil. Tridentino sess. 25. de Reformat. cap. 14. quamuis eiusdem Concilij decreto post primâ monitione,

nisi respiciat, incurrat ipso facto priuationem tertiarum partium fructuum; post secundam, omnium fructuum priuationem, qui arbitrio Episcopi fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco applicandi sunt; non esse tamen, ante Iudicis sententiam & executionem, ad eiusmodi restitutionem faciendam obligatum propter dicta superiora. Quod etiam ante concilium Tridentinum, tanquam probabile, ex Rosellâ docuit Syluester V. *Clericus* 4. numero 24. tametsi ex iure antiquo supponat, eum esse suspensum.

Idem existimo de eo quod in Concilio Tridentino sess. 24. cap. 12. de reformat dicitur, vt habentes curatum beneficium, Canoniatum, vel dignitatem in Ecclesia Cathedrali, si intra bimestre à possessione beneficii, professione fidei, & obedientiæ erga sedem Apostolicam negligant, fructus non faciant suos, nec illis possessio suffragetur, iuxta dicta art. 3. & 4.

Secus loquitur idem Concilium sess. 23. cap. 2. de Reform. vbi dicitur: *Ecclesijs Cathedralibus, seu superioribus, quocunque nomine ac titulo præfecti, etiam si sancta Romana Ecclesia Cardinales sint, si munus consecrationis intra tres menses non susceperint, ad fructuum perceptorum restitutionem teneantur.* Vbi plane videtur restitutio sine alia executione præcipi, iuxta limitationem assert. 3. adiectam. Ita etiam quod in Concilio eodem loco additur: *si intra totidem menses postea id facere neglexerint, ecclesijs ipso iure sint priuati,* intelligendum est, iuxta dicta assert. 2. part. vlt. Alios particulares casus, in quibus beneficium amittitur, vide apud Lessium cit. cap. 34. dub. 34.

187 Queritur III. An & quid restituendum à beneficiarijs non residentibus. Antequam respondeatur, notandum est, residere in Ecclesiâ idem esse, quod in ea seruire beneficio, & eius curam habere personaliter. Quo posito, est

ASSERTIO I. Beneficij curati, seclusa legitima causa, tenentur iure diuino ad Residentiam. Ita ex communi Syluester V. *Residentia*, Nauarrus Manual. cap. 25. à numero 121. Valentia disp. 10. quæstione 3. punct. 5. Lopez part. 2. cap. 98. Sotus lib. 10. de iustitia quæstione 3. Caietanus 2. 2. quæstione 185. articulo 5. Turrianus in tract. de Residentiâ, Couarruuias lib. 3. Variar. cap. 13. Azor tom. 2. lib. 7. cap. 4. quæstione 2. Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 29. Et patet aperte ex Concilio Tridentino sess. 23. cap. 1. de Reformat. quicquid in contrarium dixerit Catharinus in proprio tractatu de Residentia. Ratio est. Quia pastoris est, per seipsum vultum pecoris cognoscere, pascere, regere &c. Idemque patet in officijs quibuslibet ciuilibus.

188 ASSERTIO II. Idem probabilius videtur de beneficijs simplicibus, quæ seruitium aliquod loco affixum requirunt; nisi forte in ipsa fundatione quandoque contrarium significetur. Interim hoc tamen certum est, iure positiuo communi omne tale beneficium, quantumuis tenue, requirere residentiam.

Primum tradit Azor loc. cit. Ratio est. Tum quia accipiens aliquod sub onere, iure naturali tenetur ad illud onus. Tum quia regulariter etiam in cæte-

ris rebus, Officialis conductus per se tenetur præstare officium. Vide Suarium tom. 3. disp. 86. lect. 1.

Secundam partem, qua exceptio continetur, ex communi tradit Nauarrus c. 25. n. 121. & patet ex cap. *Quia nonnulli*, cap. *Conquerente*, de Clericis non residentibus.

189 ASSERTIO III. Et si iure positiuo antiquo nunquam generatim statuatur, vt beneficiarij non residentes, ante sententiam restituant fructus, tamen iure nouo Concilij Tridentini, Episcopi, si vltra duos, vel summum tres menses, Parochi vero, & alij Curati, si vltra duos menses, seu continuo, seu interrupto spatio, sine legitima approbatione absint, nulla alia declaratione secuta, tenentur ad restituendos fructus sui beneficii, pro rata temporis absentia, eos aut fabricæ Ecclesiarum, aut pauperibus loci erogando, nullâ obstante compositione: sicut & Canonici non assistentes horis in choro distributiones quotidianas amittunt, & ante sententiam restituere tenentur, quauis collusionem, aut remissione excluda.

190 Primum constat ex cap. *Ex parte* 1. cap. *Clericus*, cap. *Cum ad hoc*, de Clericis non residentibus.

Secundum patet ex Concilio Tridentino sess. 23. cap. 1. de Reformat. adiuncta simul probabili interpretatione Nauarri cap. 25. n. 101. & Lessij cit. dub. 29. cum alioquin de Parochis possit esse dubium, an iuxta Concilium Tridentinum absque facultate, etiam per duos menses abesse possint. Atque eo ipso etiam Concilij loco auctum est id, quod in eodem Concilio supra sess. 6. cap. 1. de Reformatione statutum erat, vt recte aduertit Lessius n. 157.

191 Tertium patet ex cap. vnico de clericis non residentibus in 6. & Concilio Tridentino sess. 24. cap. 12. vbi etiam cauetur, ne Canonici vltra tres menses quolibet anno ab Ecclesijs absint. Quibus autem casibus absens distributiones lucretur, præter ea, quæ dicuntur in Concilio Tridentino sess. 22. cap. 3. & sess. 24. cap. 4. & 12. & cit. cap. vnico, potissimum ex consuetudine discendum erit. Plura disp. 5. q. 1. dub. 5. & 6.

192 ASSERTIO IV. Sed & Beneficij iure naturali, siue per duos tantum, tresue menses prædictos, siue diutius, siue causa rationabili absint, peccant mortaliter contra præceptum de residendo; & tenentur tum ad compensationem damnorum, si quæ secuta sunt Ecclesiæ, tum ad restituendos fructus, qui prætermisso forsitan officio respondent. Primum patet ex Concilio Tridentino loc. citato, quod ius naturale non mutauit, sed magis determinauit, vt non nisi certo tempore, idque ex rationabili causa possint abesse.

Secundum ex communi tradunt Valentia disp. 10. q. 3. & Lopez 2. part. cap. 98. Ratio est. Quia datum propter officium iure naturali restitutioni obnoxium est, si negligatur officium. Vbi etiam supponitur, beneficia eorumque fructus proprie conferri tanquam stipendia laborum, vt pluribus dicitur disp. 5. q. 1. dub. 6.

Secus est loquendo de iure naturali, si quis vno v. g. aut altero die, sine causa rationabili non resideat; quia in longissimi temporis seruitio, censentur Domini talia condonare, vt cum Soto notat Lo-

pez; qui tamen existimat cap. 107. & 108. stando præcise iure naturali, posse à beneficiario, ratione tituli, retineri, quod ultra condignum stipendium personalis officij in pinguibus beneficijs obtingit: quanquam hoc si superfluum sit sustentationi, aliunde pauperibus, alijsque pijs causis additum est, vt exterius dicitur.

193 **ASSERTIO V.** Qui vero nihilominus per se aut per alium officio satisfecit, eum probabile est, secluso speciali damno, iure naturali ad nullam restitutionem teneri. Ita post Panormitanum in cap. 1. de celebrat. missar. docent Syluester V. Clericus, Nauarrus cap. 25. Manual. n. 131 Azor tom. 2. lib. 7. cap. 6. Lessius n. 163. etsi Valentia disp. 10. q. 3. pun. 5. omnes fructus, pro rata absentia, restituendos putet, quantumuis per alium sit satisfactum. Lopez vero cap. 97. & 98. saltem aliquid pro ipsa non residentia, vt ipse quæ per se etiam pretio æstimabilis sit; quod est valde probabile.

194 **Ratio assertionis est.** Tum quia restitutio ex delicto solum respicit damnum. Tum quia ipsa personalis residentia, esto per se pretio æstimabilis sit, nisi tamen in factum deducatur, secluso damno, non constat per se restitutionis onus inducere.

De causis autem excusantibus à residentia, & modo probationis accipiendæ, ultra præstitutum in singulos annos tempus, vide Concilium Tridentinum, Nauarrum, Lessium locis citatis, qui etiam notant audire Theologiam, vel Ius Canonicum excusare à Residentia per quinque annos, docere autem Theologiam vel Ius Canonicum, excusare quantumuis longo tempore, etiam seclusa alia licentia, iuxta cap. *super specula*, de Magistris, addita extensione Doctorum. Ad literas autem humaniores, & Philosophiam, requiritur licentia Episcopi; nisi vbi contraria consuetudo viget, iuxta Nauarrum & Lessium citatos.

195 **Queritur IV. An & quid restituendum ob pluralitatem beneficiorum.**

Suppono I. Pluralitatem beneficiorum, etsi non sit intrinsece mala, vt furari, mentiri &c. habere tamen speciem mali, vt occidere, nisi circumstantijs & iusta causa honestetur: detrahitur enim aliquoquin honor Deo debitus, vtilitas Ecclesijs, pia Fundatorum voluntas defraudatur, aperitur via auaritiæ, luxui, & ambitioni, bona studia negliguntur, quæ & plura alia incommoda recensentur etiam à Ioanne XXII. In Extrauag. *Execrabilis*. Quocirca etiam recte dixit Caietanus V. *Beneficiu pluralitatē beneficiorū sine rationabili causa repugnare iuri naturali.*

196 **Suppono II. Etsi iure antiquo sex casus numerari soleant, in quibus beneficiorū pluralitas sit concessa, vt videre est apud Toletum lib. 5. c. 81. & Valentiam disp. 7. q. 7. p. 2. iure tamen nouo Concilij Tridentini, solum licitam esse in his casibus. I. Cum alterū haberet in commendam, sed non perpetuam, idque in necessitate, si non sit facilis recursus ad Papam, vt ex eodem Tridentino sess. 7. cap. 4. & sess. 24. cap. 17. tradunt Lopez 2. part. cap. 101. & 102. Toletus, & Valentia citati.**

II. Per viam legitimæ vnionis, quæ tamen fieri non debet, nisi propter paupertatem Ecclesiarū, & communē earum vtilitatem, de qua multa in specie

Concilium Tridentinum sess. 7. cap. 6. sess. 21. cap. 5. sess. 23. cap. 18. sess. 24. cap. 13. & 15. & sess. 25. cap. 9. de reformat. quanquam vtroque hoc casu potius vnum, quam plura obtineri beneficia, recte notant Lopez, Valentia, Toletus citati.

197 **III. Propter tenuitatem vnus, non sufficientis ad vitam honeste sustentandam, licet habere plura simplicia, quorum singula personalem residentiam non requirant, vel quæ certe incompatibilia non sint, aut vnum curatum cum simplici, etiam sine dispensatione, vt iidem notant post Nauarrum cap. 25. n. 127.**

198 **De qua re Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 17. de Reformat. ita loquitur & statuit, vt in posterum vnum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur. Quod quidem si ad vitam eum, cui confertur, honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrunque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Et licet à Ioanne de Gallemart referatur quædam declaratio Cardinalium; Episcopum posse quidem conferre secundum beneficium, si primum non sufficiat ad sustentationem: sed si duo non sufficerent, non posse conferre tertium absque dispensatione Apostolica; tamen vt consuetudinis id licite fieri posse, recte tradit Azor tom. 2. lib. 6. cap. 11. quaestione 8. Nam ubique inquit, consuetudo viget, vt si multa beneficia vita Clerici sufficientia non sunt, aliud conferatur etiam Episcopi auctoritate. De qua re plura tom. 4. de Ordine q. vlt.**

Et quantumuis alias ad Episcopatum (non titulare) electus, obtenta bonorum administratione, & consecratione, vel saltem elapso tempore consecrationi præfixo amittat ipso iure cætera omnia beneficia, iuxta cap. *Cum in cunctis*, de electione: tamen probabile est, si Episcopus sit pauper, posse ei beneficium simplex conferri, quo iuuetur. iuxta Nauarrum lib. 3. consilio 3. de concessione præbendæ, & Lessium lib. 2. cap. 34. dub. 27.

199 **IV. Ex dispensatione Pontificis, licebit etiam aliquando habere plura curata, etiam Episcopalia, non obstante Tridentino sess. 7. cap. 2. Sed nisi Pontifex ex iusta & rationabili causa, spectante bonum Ecclesiæ dispense, accipiens non est securus in conscientia, vt ex communi docent Valentia, Toletus, Lopez citati, Sa V. beneficium; esto valida sit nihilominus collatio, vt notat Lessius dub. 28. Ratio est. Quia Papa non potest proprie dispensare in iure diuino; nec est Dominus beneficiorum; sed dispensator, iuxta rationabilem Fundatorum voluntatem.**

200 **Quæ de causa idem etiam dicendum de beneficijs simplicibus præsertim incompatilibus, vt generatim etiam docent Caietanus V. *Beneficium*, Salon quaest. 63. controuersia 5. conuenienter S. Thomæ quodlibet. 6. a. 15. quicquid aliqui Canonista dixerint.**

Neque valet impetratio beneficij posterioris à Papa, vel eius Legato, nisi omnia prius obtenta in petitione explicentur, ex cap. 6. de præbendis; secus si in casu concessio impetretur ab Ordinario, vt notat Sa V. *Beneficium*. Quia iste censetur scire; sed quoad curata non potest Episcopus dispensare.

An ex causa rationabili possit dispensare in simplicibus, præsertim incompatilibus, dubium est. Negat Lessius, cum id repugnet communi ordinationi Concilij generalis Affirmat ex probabili Salon quæst. 62. art. 2. controuersia 6. post Sotum: quia in cap. *Dudum*, de curatis solum agitur, inquit, & in Tridentino nullo verbo hæc ei potestas admittitur; & sic habet praxis, quæ si contraria alicubi vigeat, seruanda erit.

201 His positis, quod ad resignationem beneficii, & restitutionem fructuum attinet, est

ASSERTIO I. Etsi quidem probabilius videatur, beneficii secundi collationem, etsi contra iura factam, per se loquendo (seclusa nimirum alia fraude & inhabilitate) esse validam quoad titulum; nisi in aliquo casu particulari aliter iura disponant: nihilominus tamen, qui beneficium cum cura animarum, vel dignitatem, vel personatum, vel officium obtinet, si secundum huius generis acceperit, (sine iusta dispensatione) obrenta pacifica possessione secundi, priuatus est, & resignare tenetur prius: quod si vtrumque præsumat retinere, perdit vtrumque, fitque incapax ad ordines, & aliud quodlibet beneficium, & ipso iure beneficia illa sunt dispensationi sedis Apostolicæ referuata.

202 Primum tradit Lopez cap. 102. & 103. etsi quoad dispensatum sine causa rationabili aliter sentiat Angles. Ratio est. Quia canones nusquam exprimunt, beneficii eiusmodi collationem esse nullam; & iure naturæ bene potest ad tempus cum possessione prioris, stare alterius beneficii incompatibilis susceptio, modo prius sine mora resignetur.

203 Accedit, quod iura hoc ipsum significant, dum (vt in posteriori assertionis parte dictum) statuunt, collato secundo incompensabili, vacare prius. Idemque habet communis DD. sententia apud Nauarrum Manual. cap. 25. numero 115. & Lessium loc. cit. qui etiam addit, hæc beneficia vocari incompatibilia primi generis, siue per excellentiam, quia videlicet ipso iure vnum excludit alterum: cuius etiam generis sunt, præbendæ vniuersales sub eodem tecto ex cap. *litterarum*, de concessione præbendæ, vt duo Canonicatus, & duæ Sacellarie ad eandem functionem concurrentes in eadem Ecclesia. Secus est de alijs beneficijs: quæ ipso iure se mutuo non excludunt, licet simul retineri non possint, quod eorum inter se administratio pugnet.

204 Probatur verò hæc posterior assertionis pars ex cap. *de multa*, de præbendis, & cap. *Quia nonnulli*, de Cler. non resid. & cit. Extrauag. *Execrabilis*. Sa tamen V. *Beneficium*. numero 5. docet, eam priuationem tantum intelligi, per sententiam Iudicis; nec enim se debet, inquit, ipse Beneficiarius priuare; imo nec prius beneficium vacat secundum Innocentium; nisi beneficiatus à Iudice moneatur. Sed etsi id verum sit quoad secundum beneficium, vt notauit Lessius, conuenienter verbis Canonis; quoad prius tamen contrarium est verius, ex communi apud Nauarrum loc. cit. propter verba satis expressa Canonum.

Secus est, si præcise loquamur iuxta decretum

Concilij Tridentini sess. 7. cap. 4. de quibuscunq; obtinentibus plura incompatibilia &c. vt de habentibus plures Parochiales, aut vnam Cathedrallem, & vnam Parochialem; vbi tamen antiquo iuri, de quo dictum, nihil derogatur.

205 Dixi vero in assertione; Nisi in aliquo particulari casu, &c. Quia is, qui accepto secundo curato beneficio, vt supra, prius non resignat, intra sex menses fit inhabilis ad executionem ordinum, & obtinendum aliud quoduis beneficium, referuata dispensatione ipsi Papæ, vt per dictam Extrauag. *Execrabilis* docet Lopez cap. 103.

206 ASSERTIO II. Quoad cetera beneficia incompatibilia, etsi sit quidem valida collatio, siue acquisitio plurium, ex dictis; nihilominus tamen ad resignationem tenetur, qui plura obtinet: nisi dispensatio vna cum iusta causa interueniat. Ita communis Theologorum, & Canonistarum, apud Caietanum, Lopez, & Anglem locis citatis, & Lessium dub. 17. numero 144. & dub. 18. numero 151. post S. Thomam citatum numero 200. Quia tamen collatio secundi non est irrita, potest aliquis resignare ex pluribus, quod, & quæ ipse velit; modo plura incompatibilia sine rationabili causa & dispensatione non retineantur. Atque hæc ipsa vocantur incompatibilia secundi generis.

207 ASSERTIO III. Is vero qui ex causa rationabili & legitima, etiam absque dispensatione, plura obtinet beneficia simplicia & compatiblea, non tenetur ad resignationem, modo collatio libere facta fuerit ab habente auctoritatem. Ita post Sotum lib. 3. de iustitia q. 6. a. 3. & Nauarrum loc. cit. docet Salon loc. cit. Ratio est. Quia nullo iure oppositum constituitur. Sed aduertendum est, post Tridentinum, sess. 24. cap. 17. de Reform. causam legitimam sine dispensatione obtinendi plura eiusmodi beneficia, solum esse, cum vel vnum non sufficit ad honestam sustentationem ipsius Beneficiarij, pro ratione status, aut cum alterum datur, ad commendam in tempus ex dictis. Vnde extra hos casus procurari debet dispensatio.

208 ASSERTIO IV. Illicite obtinentes plura beneficia, tenentur etiam ad compensationem damnorum, si quæ secuta sunt Ecclesijs, & ad restitutionem fructuum, prætermisso forsitan officio respondentium. Patet ex dictis in simili n. 192. Alias plurium beneficiorum titulum quamuis illicite retinentem per se nullos fructus amittere tradit Lessius cap. 34. n. 132.

209 Atque ex his etiam colligitur, qua ratione Confessarius gerere se debeat cum obtinentibus plura Beneficia; si enim quis absque dispensatione plura beneficia etiam simplicia tantum in titulum habeat, quorum singula ad decentem Beneficiarij statum sufficiant, talis non est absolendus, nisi resignet, aut dispensationem impetret, vt ex communi recte docent Nauarrus cap. 26. n. 129. Lopez c. 122.

Quod si quis dicat, se à Pontifice dispensatum esse circa plura etiam curata, tunc poterit talis in bona fide relinqui & absolui, etiamsi iusta causa dispensationis non sit manifesta, quamdiu aperte non constat, dispensationem fuisse subrepticam, aut alioquin nullam: modo interim beneficia saltem per idoneos vicarios, ac sine

norabili damno Ecclesiarum administrantur, & superflua à Beneficiario impendantur, non in luxum, & vsus superfluos, sed ad pias causas, prout sub mortali tenentur, vt dicemus. Atque ita etiam in specie notantur Nauarrus, Caietanus, Angles, Lopez, Sa locis citatis. Plura post S. Thomam cit. quodlib. 9. a. 15. Gabriel 4. dist. 15. q. 8. Maior dist. 34. q. 4. Adrianus, Lopez, & citati.

210 De pensionibus autem, quæ sunt iura percipiendi fructus ex alieno beneficio, videri potest Toletus lib. 5. cap. 82. & 83. Azor tom. 2. lib. 8. à cap. 5. vsque ad 13. inclusiue, Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 37. & 38, qui ait vniuersum penè ius pensionum constare consuetudine. Et quamuis iure communi pensionem constituere, ex veriori, ad solum Pontificem spectet; ex aliquorum tamen sententia, supposita rationabili causa, conceditur hoc ius etiam Episcopis. De qua re consulenda est praxis. Plura de hac materia dicemus tom. 4. de Ordine. De restitutione autem facienda ppter Simoniam, & omittas horas Canonicas, dicitur infra commodius de Simonia, & horis.

DVBIVM VIII.

Quid restituendum à Beneficiarijs propter beneficiorum bona male administrata, vel expensa, donatione, testamento &c. Et an sint Domini omnium reddituum Ecclesiasticorum.

Ad s. Thomas 2. 2. q. 62.

211 **A**SSERTIO I. Beneficiarius bona Ecclesiastica immobilia damnificans, aut destruens, vel male dissipans, tenetur ad restitutionem. Ita Nauarrus cap. 25. n. 124. ex communi. Probatur Quia satis constat, eiusmodi bonorum dominium non esse penes Beneficiarium, quicquid dixerit Sarmientus part. 4. de redditibus Ecclesiasticis, cap. 7. Sed aut penes ipsam cuiusque Ecclesiæ communitatem, siue cœtum Ecclesiasticorum, iuxta Caietanum q. 43. a. 8. Lessium cap. 4. dub. 7. aut potius penes solum Deum, & Christum Dominum, iuxta Maiorem 4. dist. 14. q. 16. Nauarrum q. 1. de redditibus Ecclesiasticis. monit. 40. & in cap. Non liceat §. 9. n. 8. Azorium tom. 2. lib. 6. cap. 1. q. 4. conformiter Institutionibus, de rerum diuisione §. vniuersitatis, & l. ff. eodem, vt etiam docuimus supra q. 1. dub. 3. n. 49.

212 **A**SSERTIO II. Idem sentiendum est, de vasis, seu utensilibus Ecclesiæ; quæ videlicet aut Ecclesiæ, aut domui, seu ipsi beneficio, bonisue immobilibus eiusdem annexa sunt; non quæ ipse Beneficiarius sibi ex proprio stipendio comparauit. Ita ex communi Syluester V. Alienatio, iuxta authenticam præterea, de sacrosanctis Ecclesijs, Valentia q. 3. punct. 7. alijque. Quia & hæc accensentur quasi immobilibus. Vnde neutra possunt, nisi certis de causis, certa que forma alienari. De quo Syluester loco

cit. & Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 11. de Reform.

213 **A**SSERTIO III. Tametsi Clerici etiam inusu bonorum patrimonialium, aut quasi patrimonialium; sicut & alij seculares in usu rerum suarum, variè peccare possint, vt per prodigalitem, immisericordiam, iuxta S. Thomam quæstione 85. art. 7. tamen quia eorum veri sunt domini, non tenentur ratione talis abusus ad vllam restitutionem. Ita ex communi Maior 4. distinct. 24. quæstione 17. Nauarrus cap. 17. Manual. numero 94. & quæstione 1. de redditibus Ecclesiasticis, monit. 29. & 32. Couarruias in cap. Cum in officijs numero 2. Molina tract. 2. disput. 144. Suarez tom. 3. disput. 86. sect. 3. Lessius cap. 4. numero 39. etiam nonnulli antiquiores inferius citandi absolute negent, Ecclesiasticos esse dominos bonorum & proventuum Ecclesiasticorum.

214 Eiusmodi verò bona, præter ea, quæ Clerici seculari titulo acquisierunt, sunt illa, quæ dantur particulatim propter certa ministeria etiam Ecclesiastica, v. g. pro missa celebranda, pro administrandis Sacramentis. Item, quæ ex sua conuenienti alioquin sustentatione sibi subtrahunt, vt ex communi Nauarrus, & alij citati. Et generatim omnia, quæ ad suam sustentationem necessaria, Clericus propriè accipit ratione officij, per modum debiti stipendij: dignus est enim operarius mercede sua, eiusque vsque dominium acquirit, vt rectè Valentia, & alij, & satis aperte tradit S. Thomas citatus, & colligitur ex causa 12. quæst. 2.

215 **A**SSERTIO IV. Etsi multo probabilius, imò speculative, & ex proprijs principijs rem diudicando, vnicè verum videtur, beneficiarios non habere dominium proventuum Ecclesiasticorum, qui ipsam ad statum, quam ad sustentationem, omnibus spectatis, superflui sunt; adeoque teneri ea ex iustitia pauperibus, alijsue pijs operibus applicare, & cum in vsu malos, vanos, aut superfluos eiusmodi bona expenderint, obligari ad restitutionem pauperibus, aut in alias pias causas faciendam: practicè tamen, & ex principijs saltem extrinsecis probabile est, eos hac obligatione non teneri.

Secunda pars assertionis satis patet ex eo, quod non pauci Doctores ita sentiunt, vt Adrianus in 4. quæstione 12. Gerson in moralibus tit. de avaritia, Sotus lib. 1. quæstione 4. art. 3. Driedo lib. 2. de libertate Christiana cap. 3. Couarruias in cap. Cum in officijs numero 3. Ioannes Arboreus in Theosophia part. 1. cap. 25. Aragonius quæstione 86. art. 2. Valentia disp. 10. quæstione 3. punct. 7. Azor tom. 2. lib. 7. cap. 8. quæstione 1. Henriquez lib. 10. cap. 3. Molina disput. 144. Lessius cap. 4. dub. 6. pluresque alij. Et fauet non nihil Ius canonicum, cum ait, Clericos, si non resident, aut officia non obeant, fructus suos non facere, eorum dominium non acquirere &c. vt videre est cap. vnic. de Clerico non residente, & in Tridentino sess. 22. cap. 3. de reformat. & sess. 23. cap. 1. Significat ergo Canones, si officium faciant, fieri Dominos &c. Sed hæc facile explicantur iuxta priorem assertionem, de fructibus officio respondentibus.